

"फक्त कार्यालयीन उपयोगा करिता."

"जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन"

जिल्हा: उस्मानाबाद

१९८५-८६

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय,
महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

= = = = = ०० = = = = =

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन- १९८५-८६.

जिल्हा:- उस्मानाबाद.

अनुक्रमिका

विषय	पृष्ठ क्रमांक
<u>भाग-१</u>	
१) दृष्टिक्षेपात जिल्हा उस्मानाबाद (सामान्य माहिती व महाराष्ट्राशी तुलना)	अ ते ए
२) जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन- १९८५-८६.	१ ते २४
<u>जिल्हा:- उस्मानाबाद.</u>	
<u>भाग - २</u>	
३) जिल्हा सांख्यिकी गोपवारा (विविध माहितीचे सांख्यिकीय तक्ते)	१ ते १७३
30	
<u>भाग-२</u>	

(अ)

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन-१९८५-८६

दृष्टीक्षेपात-उस्मानाबाद

अनुक्रमांक	बाब	परिमाण	जिल्हा	महाराष्ट्र राज्य
१	२	३	४	५
(एक)	<u>प्राकृतिक रचना</u>			
	अ) भौगोलिक स्थान			
	१) उत्तर अक्षांश	अंश	१४:३५ ते १४:४०	१६:४ ते २२:१
	२) पूर्व रेखांश	अंश	७६:१६ ते ७६:४०	७२:६ ते ८४:९
	ब) हवामान			
	तपमान			
	१) किमान	सेल्सियस	१५.०	उ.ना.
	२) कमाल	सेल्सियस	३८.९	उ.ना.
	३) पर्जन्य (सरासरी)	मि.मी.	४९४.४	उ.ना.
	क) प्रशासकीय विभाग (१-एप्रिल १९८६ रोजी)			
	१) तालुके	संख्या	६	३०३
	२) पंचायत समित्या	संख्या	६	२९८
	३) टंवाईगस्त तालुके	संख्या	६	१३०
	४) स्वात्मिक ग्रामीण विकास प्रल्प गट	संख्या	६	२९८
	५) शहरे	संख्या	८	३०४
	६) गावे (सूळ)	संख्या	७१२	४१,८३३
	१) निर्जन	संख्या	८	२,४७९
	२) वस्ती असलेली	संख्या	७०४	३९,३५४
	७) क्षेत्रफळ	चौ. कि.मी.	७५१२.४	३,०७,६९०
(दोन)	<u>प्रशासकीय संस्था</u>			
	१) पंचायत समित्या	संख्या	६	२९८
	२) महानगर पालिका	संख्या	-	११
	३) नगर परिषदा	संख्या	८	२१६
	४) बटक मंडळे	संख्या	-	७
	५) ग्राम पंचायती (३१-३-८६)	संख्या	५३०	२४,६३१ (अस्सारी)
	६) पोलीस स्थानके (१-१-८५)	संख्या	१४	७७८
	७) पोलीस आऊट पोस्ट (")	संख्या	१३	१,१९१

(आ)

१	२	३	४	५
(तीन)	<u>लोकसंख्या (१९८१)</u>			
१)	ग्रामीण लोकसंख्या	आकडे हजारात	९,००	४० ७९१
२)	नागरी लोकसंख्या	आकडे हजारात	१,३०	२१९९३
३)	सकून लोकसंख्या	आकडे हजारात	१०,३०	६२७८४
४)	अनुसूचित जातींची लोकसंख्या	आकडे हजारात	१,४५	४४८०
५)	अनुसूचित जातींच्या लोकसंख्याची टक्केवारी		१४.०७	७.१४
६)	अनुसूचित जमातींची लोकसंख्या	आकडे हजारात	१९	५७७२
७)	अनुसूचित जमातींच्या लोकसंख्याची टक्केवारी		१.८८	९.१९
८)	पुरुष	आकडे हजारात	५,२६	३२४१५
९)	स्त्रिया	आकडे हजारात	५,०४	३०३६९
१०)	स्त्री-पुरुष प्रमाण	१००० पुरुषांमध्ये	०.९५८	९३७
११)	घनता	स्त्रियांचे प्रमाण	दर चौ. कि. मी. १३७	२०४
१२)	<u>साक्षरतेचे प्रमाण</u>			
	१) सकून	टक्केवारी	३६.०३	४७.१८
	२) पुरुष	टक्केवारी	४९.१८	५८.७९
	३) स्त्रिया	टक्केवारी	२२.३२	३४.७९
	४) राज्यामध्ये जिल्ह्याचा क्र.	संख्या	२०	-
(चार)	<u>कृषि (१९८४-८५)</u>			
१)	भौगोलिक क्षेत्र	हजार हेक्टर	७,३५	३०७५८
			(१९८०-८१)	
२)	जंगल व्याप्त क्षेत्र व त्यांची भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी	हजार हेक्टर	(०.१४)	५३४८
			(१९८०-८१)	(१७.३७)
३)	<u>शेतीला उपलब्ध नसलेली जमीन (१९८४-८५)</u>			
	अ) खिणर शेती वापराखालील जमीन	हजार हे. १३		१०६०
			(१९८०-८१)	
	ब) पडीत आणि लागवडीलायक नसलेली जमीन	हजार हेक्टर ८		१७१०
			(१९८०-८१)	
	क) सकून	हजार हेक्टर २१		२७७०
			(१९८०-८१)	
४)	पडीत जमीनी व्यतिरिक्त लागवड न केलेली इतर जमीन (१९८४-८५)			
१)	वायम गुरवरण आणि इतर	हजार हेक्टर १८		१५५८
			(१९८०-८१)	
२)	झाडे झुडपाखालील जमीन	हजार हेक्टर १		१९५
			(१९८०-८१)	
३)	लागवडी योग्य परंतु पड जमीन	हजार हेक्टर ३५		१०२७
			(१९८०-८१)	

(इ)

: ३ :

१	२	३	४	५
५)	<u>पडीत जमीन (१९८४-८५)</u>			
	१) बालूक पड	हजार हेक्टर	६४ (१९८०-८१)	८४९
	२) इतर पड	हजार हेक्टर	३८ (१९८०-८१)	८३१
६)	<u>पिकाखालील क्षेत्र</u>			
	१) पिकाखालील निव्वळ क्षेत्र	हजार हेक्टर	५५८ (१९८०-८१)	१८१८५
	२) दुसोटा क्षेत्र	हजार हेक्टर	८२ (१९८०-८१)	२२८५
	३) सव्ण पिकाखालील क्षेत्र	हजार हेक्टर	६३९ (१९८०-८१)	२०४७०
७)	<u>ओलित क्षेत्र १९८४-८५</u>			
	१) निव्वळ ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	६७ (१९८०-८१)	१८७६
	२) सव्ण ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	७३ (१९८०-८१)	२५१८
८)	<u>महत्वाच्या पिकाखालील क्षेत्र (१९८५-८६) ह. हे.</u>		५१६ (१९८०-८१)	१४०९१
	<u>(अन्नधान्ये)</u>			
९)	<u>वहित धारण जमिनहे (१९८०-८१) (अंतीम)</u>			
	१) २ हेक्टर पेक्षा कमी	संख्या (००)	४४१	३४६६८
	२) २ ते १० हेक्टर	संख्या (००)	८१६	३०७७५
	३) १० हेक्टर पेक्षा जास्त	संख्या (००)	१४६	३१८२
१०)	<u>जमीन महसूल वसुली (१९८५-८६) लाख रुपये</u>		८.७५	३७३७
	११) जिल्हा फारिफदेवा उपकर (")	हजार रुपये	१८,६८	४२०२९
	१२) पंचायत समितीचा उपकर (")	हजार रुपये	११,७१	उ.ना.
(पाच)	<u>पशुसंवर्धन (पशुधन गणना १९८२)</u>			
	१) पशुधन	संख्या हजारात	७२२	३०९१९
	२) गाई व बैल	संख्या हजारात	३५८	१६१६१
	३) म्हशी व रेडे	संख्या हजारात	११०	३९७२
	४) मेंढ्या	संख्या हजारात	४२	२६७१
	५) शेळ्या	संख्या हजारात	१८०	७७०५
	६) ळोबड्या व तदके	संख्या हजारात	१७७	१९८४४
	७) पशुवैद्यकीय अधिकारी (डॉक्टर संख्या)		२२ (८५-८६)	उ.ना.
	८) निम पशुवैद्यकीय अधिकारी (पर्यवेक्षक)		५१ (८५-८६)	उ.ना.
(सहा)	<u>तहदार (१९८५-८६)</u>			
	१) तहदारी संस्था	संख्या	१३६१	७९२९१
	२) प्राथमिक कृषि तहदारी पंत संस्था	संख्या	४४९	१८३७४

१	२	३	४	५
३)	प्राथमिक कृषि सहकारी पततंस्थांची संख्या	लाखात	१.६७	६३११
४)	दुग्धशाळा संस्था	संख्या	३४६	१२०६४
५)	प्राथमिक कृषि पत तंस्थांनी दिलेले र्ज स्पये कोटित	६.६५		४१८

सात) जलतिंचन

१)	पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प व त्या- खालील लाभक्षेत्र (३० जून १९८४)		(३०-६-८६)	
१)	मोठे प्रकल्प	संख्या	९	१६
२)	लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	४	उ.ना.
२)	मध्यम प्रकल्प	संख्या	११	१२५
	लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	२८	उ.ना.
३)	लघु प्रकल्प (पृष्ठ भाग)	संख्या	२५	११८०
	लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	१४	उ.ना.
४)	तिंचन विहीरीखाली भिणगारेक्षेत्र ह. हेक्टर (१९८४-८५.)		४६	१०५७
			(१९८०-८१)	
२)	काम तुरु अतलेल्या पाटबंधारे प्रकल्पातील लाभक्षेत्र			
१)	मोठे	संख्या	१	उ.ना.
	लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	३	उ.ना.
२)	मध्यम	संख्या	३	उ.ना.
	लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	८	उ.ना.
३)	लघु पाटबंधारे	संख्या	८	उ.ना.
३)	जिल्ह्यामध्ये नव्याने घण्यात येणारे प्रकल्प व त्यांची अंदाजित लाभक्षेत्र	संख्या/लाभक्षेत्र	-/-	उ.ना./उ.ना.
१)	मोठे	संख्या	-	उ.ना.
	अपेक्षित लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	-	उ.ना.
२)	मध्यम	संख्या	१	उ.ना.
	अपेक्षित लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	२	उ.ना.
३)	लघु	संख्या	२	उ.ना.
	अपेक्षित लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	०.१२	उ.ना.

(आठ) उद्योग (१ एप्रिल १९८५ रोजी)

१)	नोंदणीकृत कारखान्यांची संख्या	संख्या	३२	२२४५१
२)	नोंदणीकृत चालू कारखान्यांची संख्या (उत्पादन चालू अतलेले)	संख्या	३४	१८९२२
३)	साखर कारखान्यांची संख्या (८४-८५)	संख्या	१	८८
४)	सर्व सूत गिरण्यांची संख्या (३१-३-८५)	संख्या	१	१३३

(नऊ) वीज

१)	वीज पुरवठा केलेली शहरे व खेडी (३१-३-८६)	संख्या	७०६	३३९२७
२)	विद्युतीकरण झालेल्या गांवांची संख्या (८५-८६)	संख्या	६९८	३३६२०
३)	वीज पुरवठा केलेले पंप तंत्र (८५-८६)	संख्या	३२८१५	१०१७७०४
४)	गोदर गंतू तंत्रे (")	संख्या	९४३	९१३१५

(उ)

१	२	३	४	५
<u>(दहा) सार्वजनिक आरोग्य (१९८५)</u>				
१) सण्णालये	संख्या	३		६५०
२) दवाखाने	संख्या	९		१७२२
३) प्राथमि आरोग्य केंद्रे	संख्या	३६		१५३९
४) प्राथमिक आरोग्य पथके	संख्या	-		८१
५) स्वात्मीक घालविकास योजना गट	संख्या	१		१०४
६) अंगणेवाडीत उपस्थित राहणारी मुले	संख्या	१०४७०		उ.ना.
<u>(आकरा) शिक्षण (३० सप्टेंबर अखेर)</u>				
१) स्कूल प्राथमिक शाळा	संख्या	८०५		५४४०६
		(३०-९-८५)		
२) एक शिक्षकी शाळा	संख्या	१८२		१७०९८
		(३६-९-८५)		
३) प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	हजारात संख्या	१४२		९४१८
		(३०-२-८५)		
४) प्राथमिक शाळेतील शिक्षक	संख्या हजारात	४		२४५
		(३०-९-८५)		
५) प्रत्येक शिक्षका मागे विद्यार्थी	संख्या	३९८		३८
		(३०-९-८५)		
<u>(बारा) दुय्यम शिक्षण</u>				
१) दुय्यम शाळा	संख्या	१५४		८१७७
		(३०-९-८५)		
२) शाळेतील स्कूल विद्यार्थी	संख्या हजारात	७४		४५८५
		(३०-९-८५)		
३) शाळेतील शिक्षक	संख्या हजारात	२		१४६
		(३०-९-८५)		
<u>(तेरा) उच्च शिक्षण (३०-९-८५ रोजी)</u>				
१) संस्था	संख्या	७		१२५५
		(३०-९-८५)		
२) स्कूल विद्यार्थी	संख्या हजारात	७		८८८
		(३०-९-८५)		
<u>(चौदा) प्रौढ शिक्षण</u>				
अ) १) प्रौढ शिक्षण केंद्रे	संख्या	४९०		२०४७४
२) प्रौढांची उपस्थिती	संख्या हजारात	१५		६४०
ब) <u>तांत्रिक शिक्षण</u>				
१) औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था				
१) शासकीय व शासन राहाय्यत	संख्या	२		उ.ना.
२) इतर (खाजगी)	संख्या	१		उ.ना.

१	२	३	४	५
२)	शासकीय व शासन सहाय्यत औद्योगिक, प्रशिक्षण संस्थामध्ये मंजूर झालेल्या जागा.	संख्या	३४८	४११८८
३)	तांत्रिक व व्यवसायिक शिक्षण संस्था			
१)	शासकीय व शासन सहाय्यत	संख्या	१	१६०
२)	इतर (जाजगी)	संख्या	२	५२५
४)	शासकीय, तांत्रिक व्यवसाय शिक्षण संस्थांची प्रवेश क्षमता.	संख्या	३०	१७२००
५)	अभियंत्यांची संख्या.	संख्या	९	उ.ना.
(पंधरा)	परिवहन आणि दळणवळण (१ एप्रिल रोजी)			
१)	स्कूण रेल्वे मार्ग (लांबी कि.मी. (८५-८६)	कि.मी.	३०	५२९७
२)	रस्त्यांनी जोडलेली गांवे	संख्या	उ.ना.	३४६२४
३)	स्कूण रस्त्यांची लांबी (पृष्ठीकृत) (नगरपालिका व्यतिरिक्त)	कि.मी.	३४९०	१०९७९६
४)	राष्ट्रीय महामार्गांची लांबी	कि.मी.	७९	२९३९(
५)	राज्य महामार्ग	कि.मी.	४६७	१९०७६(
६)	महत्वाच्या जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	७६६	२४७६३
७)	इतर जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	८५१	२८८६१
८)	ग्रामीण रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	१३२७	७८९४२
(सोळा)	पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा (१ एप्रिल रोजी)			
	कठीण गांवांची संख्या	संख्या	४४९	उ.ना.
१)	खेड्यांना केसेला पुरवठा	संख्या	-	उ.ना.
अ)	नौपा पाणी पुरवठा	संख्या	२१५	उ.ना.
ब)	कुम नालिका	संख्या	३७९	उ.ना.
क)	विहीर	संख्या	५	उ.ना.
२)	टॅक्स किंवा बेलगाडीने पाणी पुरवठा केला जाणारी गांवे	संख्या	९५	उ.ना.
३)	योजना समाविष्ट करावयाची गांवे	संख्या	-	उ.ना.
(सतरा)	घर बांधणी			
	भूमिहीन कामगारांसाठी बांधलेल्या झोपड्या	संख्या	१२०	उ.ना.
(आठरा)	संघात्मक ग्रामीण विकास कार्यक्रम			
१)	दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबे (८२-८३)	संख्या	लाखात ०.५३	३४.३४
२)	मार्च १९८५ पर्यंतचे लाभार्थी	संख्या	३८९५	उ.ना.
३)	मार्च १९८६	संख्या	२९९५	-
(१९)	रोजगार हमी योजना			
१)	मंजूर झालेली कामे	संख्या	२२८७	उ.ना.
२)	पूर्ण झालेली कामे	संख्या	९५०	उ.ना.
३)	अपूरी कामे	संख्या	८२१	उ.ना.
४)	प्रगती पथावर असलेली कामे	संख्या	३४२	उ.ना.

(ए)

१	२	३	४	५
५)	सुरु करता येण्यासारखी कामे	संख्या	१७४	उ.ना.
६)	नोंदणीकृत कामगार	संख्या	२६६३०	उ.ना.
७)	सरासरी दैनिक उपस्थिती	संस्था	११०७८	उ.ना.
८)	कमाल दैनिक उपस्थिती	संख्या	१६१४१	उ.ना.

(वीस) आदिवासी कल्याणकारी योजना

आदिवासी करिता आश्रम शाळा विद्यार्थी संख्या - उ.ना.

(सव्वीस) मागास वर्गीयांसाठी कल्याणकारी योजना

मागास वर्गीयांसाठी वस्तीगृहे	संख्या	२	उ.ना.
वस्तीगृहात राहणारे विद्यार्थी	संख्या	१०६	उ.ना.

(वावीस) जिल्हा नियोजन

- १) वार्षिक योजनेतील सर्वसाधारण अपेक्षित तरतूद (८५-८६) रु. कोटीत १२ १७२८
- २) अनुशेष भस्म काढण्यासाठी तरतूद (८५-८६) रु. कोटीत ४ २५०

(तेवीस) नागरी पुरवठा

१) रास्त भावाची दुकाने (१९८५)	संख्या	८४६	३३००५
२) शासकीय गुदामे	संख्या	१६	उ.ना.
३) साठा (वस्तुनुसार)	संख्या	उ. ना.	उ.ना.

टीप: (x) अस्थायी आळेवारी आहे.

२) अनुक्रमांक (चार) वाव "कृषि" संबंधीची माहिती सन १९८४-८५ ची उपलब्ध नसल्यामुळे सन १९८०-८१ ची दिलेली आहे. या कृषि विषयक माहितीमध्ये सोलापूर जिल्हयातून उस्मानाबाद जिल्हयाचा वर्ग करण्यांत आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा समावेश (१ ते ९-वावीसाठी) नाही.

३) कृषि विषयक माहिती सोडून इतर माहितीमध्ये सोलापूर जिल्हयातून उस्मानाबाद जिल्हयात वर्ग करण्यांत आलेल्या आठ खेड्यांच्या माहितीचा समावेश आहे.

===== 0 =====